نوی لیکدود

د پښتو ژبي د لیکلو نوی سیستم

Ketabton.com

- نوی لیکدود
- د لوست کتاب

لیکوال : فضل الرحمن نیازی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوکدو لیکی نوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

وېل کیږي چې پښتنو ته د اسلام لهٔ راتګ وړاندي پښتو ژبه پهٔ خروشتي او یوناني لیکدود لیکل کېده، خو کله چې پښتنو ته د اسلام زریني وړانګي را ورسېدې نو د پښتو رسم الخط هم پهٔ عربي رسم الخط واوښت، دا چې پهٔ فارسي او پښتو کې داسي غږونه شته چې پهٔ عربي ژبه کې نشته، نو د عربي ژبي پهٔ ځینو تورو کې ځیني نښې او علامې زیاتي کړل شوې تر څو د هغو غږونو استازولي وکړي چې فارسي او پښتو ژبه یې لري، او عربي لیکدود د هغو لپاره کوم توری نه لري، نو لهٔ همدې وجي لومړی فارسیانو د فارسی ژبي لپاره ځیني توري وضع کړل لکه :چ، ژ، پ او ګ .خو لکه څنګه چې پښتو ژبه لهٔ فارسي ژبي زیات غږونه لري، نو د فارسي د یادو تورو تر څنګ پهٔ پښتو کې د نښو پهٔ زیاتولو سره نور توري هم رامنځته شول، لکه:ټ، څ، ځ، ډ، ړ، ږ، ښ او ڼ .خو د یادو تورو رامنځته کول یواځې د بې غږه تورو پهٔ برخه کې وو او پښتو ژبه پهٔ دې برخه کې اوس ستونزه نه لري خو د غږیزو تورو پهٔ برخه کې نهٔ پهٔ فارسي کې کوم توری رامنځته شو او نه هم پهٔ پښتو کې، یواځې هغه غږیز توري چې عربي کې شته پهٔ فارسي او پښتو کې کارول کیږي خو د فارسي او پښتو د ځانګړو غږیزو تورو لپاره یا بیخي کوم توری نه لیکل کیږي، یا هم بې غږه توری

(c) ketabton.com: The Digital Library

ليكل كيږي، چې پهٔ دې سره يو تورى کله د يو غږ استازولي کوي او کله د بل غږ استازولي کوي.

د وخت پهٔ تېرېدو سره د بې غږه تورو پهٔ برخه کې د پښتو ژبې ليکدود څهٔ پرمختګ وکړ، پهٔ پښتو ژبه کې د زورکي لپاره د ها توري لهٔ پاسه د ليکوالانو لهٔ خوا د لکۍ لرونکي يا نښې ته ورته ځانګړي نښه کارېدله، خو د عصري او کمپيوټري کيليدړو پهٔ راتګ سره د هغې استعمال هم ختم شو، ځکه چې پهٔ کيليدړو کې هغه نښه نه وه، همدارنګه پهٔ پښتو کې پينځه ياګاني رامنځته شوې، چې ځيني يې يواځې د يوه غږيز توري لپاره دي لکه اوږده يا، خو ځيني يې يو غږيز او بل بې غږه تورى رانغاړي لکه کړواله او ښځينه يا چې د زورکي او بې غږه يا استازولي کوي، او بې ټکو يا چې د زور او بې غږه يا استازولي کوي .خو دا ډول زياتوني که لهٔ يوې خوا پرمختګ دى لهٔ بلي خوا پهٔ دې سره د پښتو توري زياتيږي، او د پښتو ژبې شته ستونزي هم نه ورباندي حل کيږي.

پهٔ پښتو کې کړواله، ښځينه او بې ټکو ياګاني صرفي او ګرامري ياګاني ګڼلی شو خو د رسم الخط ياګاني نه دي، نو لهٔ همدې وجې پهٔ رسم الخط او ليکدود کې هم منځته راوړني بايد د همدې ځانګې لهٔ ادرسه وي، نه د بلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانګي لۀ ادرسه، ځکه چې دا د رسم الخط دنده ده چې يو توری د يو غږ استازولي وکړي، او بايد رسم الخط د يو غږ لپاره ځانګړی توری ولري، رسم الخط دا دنده نه لري چې موږ ته مذکر او مونث را وپېژني، يا اسم او فعل راوپېژني دا شيان پۀ ګرامر پوري اړه لري.

د پښتو ژبي د غږيزو تورو د کمښت لۀ امله ځيني ليکوالان وايي چې د پښتو رسم الخط بايد پۀ لاتيني رسم الخط واوړي، لکه څنګه چې ترکانو او تاجکانو د خپلو ژبو رسم الخط پۀ لاتيني ليکدود اړولی دی، دوی وايي چې لاتيني ليکدود د شته ستونزو ځواب ويلی شي، خو پۀ لاتيني ليکدود رسم الخط اړول که ياده ستونزه حل کولی شي لۀ بله اړخه ستونزي او زيانونه هم لري، لۀ نوي سره د نوي ليکدود زدکړه، لۀ ديني اړخه لۀ قرآن او احاديثو سره اړيکي پرې کېدل، پۀ تاريخي او پخوانيو کتابونو او ليکل شويو آثارو باندي د نوي نسل نه پوهېدل، دا هغه ستونزي دي چې پۀ لاتيني ليکدود پلی کولو سره به رامنځته شي، همدارنګه پۀ يوه داسې جغرافيه کې د لاتيني ليکدود پلی کول ګټور نه دي چې وګړي يې عربي ليکدود کاروي لکه عربي، فارسي، اردو او د نورو ژبو ويونکي، بلکې دا به د پښتو د پرمختګ

(c) ketabton.com: The Digital Library

پهٔ ځای د وروسته والي سبب وګرځي او پښتو به د فارسي او اردو څنګ پرمختګ لهٔ امله نوره هم لهٔ زوال سره مخ شي.

همدارنګه موږ چې پهٔ ديني برخه کې زيات کتابونه او ليکني لرو لهٔ هغو سره به مو هم اړيکه وشليږي، نو لهٔ يوه پلوه به موږ د ديني معلوماتو د پانګې لهٔ فقر سره مخ يو لهٔ بله پلوه به پهٔ لاتيني ليکدود کې موږ ته دښمن داسې افکار او نظريات راوړي چې زموږ لهٔ دين سره پهٔ ټکر کې وي، پهٔ لاتيني ليکدود سره زموږ خپل کلتور او هويت ته هم زيان رسيږي.

يادو ستونزو ته پهٔ کتو سره بايد يوه داسي حل لاره ومونډل شي چې زيان هم ونه لري، او پښتو ژبه هم يو بشپړ يا بشپړ ته نږدې غړيز ليکدود ولري، زما پهٔ نظر يوه لاره دا هم کېدلی شي چې د بې غږه تورو پهٔ څېر دې د غږيزو تورو لپاره هم د پښتو پهٔ اوسني ليکدود کې ځيني توري زيات کړل شي، تر څو د پښتو د ټولو غږونو استازولي وکړي، پهٔ دې توګه هغه ستونزه چې پهٔ لاتيني ليکدود سره حل کېدلی شي پهٔ اوسني ليکدود سره هم حل کېدلی شي، د همدې لپاره لهٔ تاسو سره د ليکلو يو نوی ليکدود شريکوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پهٔ نوي ليکدود يا د ليکلو پهٔ نوي سيستم کې ټول پخواني توري کارول کيږي، خو ځيني توري زياتيږي، ځيني لهٔ مينځه ځي، د کلمو پهٔ منځ يا پيل کې بيا د ځينو تورو پهٔ ځای نښې زياتيږي .نوی ليکدود اوسني ليکدود ته ډېر ورته دی، او هر څوک پهٔ اساني سره پرې پوهېدلی شي او ژر زده کېدلی هم شي.

د پښتو بې غږه توري

لکه څنګه چې مو مخکې يادونه وکړه پښتو ژبه د بې غږه تورو پهٔ برخه کې کومه د پام وړ ستونزه نه لري، لهٔ دې وجې پهٔ نوي ليکدود کې هم ټول پخواني بې غږه توري کارول کيږي، د پښتو بې غږه توري دا دي.

ب، پ، ت، ټ، ث، ج، چ، ح، خ، څ، ځ، د، ډ، ذ، ر، ړ، ز، ژ، ږ، س، ښ، ش، ص، ض، ط، ظ، ع، غ، ف، ق، ک، ګ، ل، م، ن، ڼ، و، ه، ء، ي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پښتو واول یا غږیز توري

پهٔ اوسني لیکدود کې د هر غږیز توري لپاره ځانګړي بڼه نشته، یا شته خو د کلمې پهٔ ځینو برخو کې لیکل کیږي او پهٔ ځینو برخو کې نه لیکل کیږي، پهٔ نوي لیکدود کې د هر غږیز توري لپاره یوه نه یوه بڼه شته، خو د کلمې پهٔ پیل یا منځ کې د ځینو تورو لپاره نښې زیاتې شوي دي، چې پهٔ لاندې کرښو کې یې پیژندلی شئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ -لنډ الف: ه (a)

لنډ الف چې په ها سره هم مشهور دی، په نوي ليکدود کې مو په لنډ الف سره ځکه نومولی دی چې د الف نيم غږ لري .په اوسني ليکدود کې د لنډ الف لپاره د کلمې په پای کې د ها بڼه کارول کيږي لکه په" ونه"، "ځمکه "او نورو بېلګو کې، او په پيل کې د الف بڼه ليکل کيږي لکه په "انګور"، " انځور "او داسي نورو بېلګو کې .په نوي ليکدود کې هم د ياد توري لپاره د کلمې په پای کې د ها بڼه کارول کيږي، او د کلمې په پيل کې فتحه لرونکی الف (آ) کارول کيږي، او د کلمې په منځ کې يواځې فتحه ليکل کيږي.

د کلمې په منځ او پيل کې مو د لنډ الف لپاره د ها توری ځکه ونه کاراوهٔ چې لهٔ اوسني ليکدود سره يې تنافر زيات نه شي، چې بيا نهٔ موږ ته د پوهېدو وړ وي او نه راتلونکي نسل ته، بڼه به دا وي چې ليکدود هم غړيز شي، او اوسنی ليکدود هم د پوهېدو وړ پاتي شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ -لنډه یا :ۍ (i)

اوسني ليکدود کې د لنډي يا لپاره چې يو غبرېز توری دی د بې د غږه يا بڼه ليکل کيږي، پهٔ نوي ليکدود کې د لنډې يا لپاره د يا لهٔ پاسه د اتو عدد ته ورته نښه زياته شوي ده، تر څو لهٔ نورو ياګانو سره يې توپير وشي .لنډه يا د کلمې پهٔ هره برخه کې د ليکلو وړ ده.

البته د عربي ژبي هغه کلمې چې پهٔ پښتو کې دود دي، که چېرې پهٔ عربي ژبه کې زېر ولري، نو سره لهٔ دې چې زېر د لنډي يا غږ لري؛ پهٔ نوي ليکدود کې به لنډه يا نه ليکل کيږي بلکې د عربي پهٔ څېر به زېر ورکول کيږي، دا د دې لپاره چې د عربي ژبي پهٔ کلمو کې داسي بدلون رانشي چې عربي کلمې اوسني ليکدود څخه هم پردۍ شي او د فارسي، اردو او نورو ژبو ويونکو ته هم پردۍ شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳ -لنډ واو :ۉ (u)

پهٔ اوسني ليکدود کې د لنډ واو لپاره هم چې يو غبرېز توری دی د بې غږه واو بڼه کارول کيږي، پهٔ نوي ليکدود کې د لنډ واو لپاره د بې غږه واو لهٔ پاسه د اتو عدد ته ورته نښه زياته شوي ده، تر څو لهٔ نورو واوونو سره يې توپير وشي، لنډ واو هم د کلمې پهٔ ټولو برخو کې ليکل کېدلی شي.

خو د عربي ژبي هغه کلمې چې پهٔ پښتو کې دود دي، که چېرې پهٔ عربي ژبه کې پېښ ولري، نوي ليکدود کې به هم پېښ ورکول کيږي، سره لهٔ دې چې د پېښ او لنډ واو غږ يو دی، خو د دې لپاره چې نوی ليکدود لهٔ اوسنی ليکدود او د فارسي، اردو او نورو ژبو لهٔ ليکدودونو سره ډېر واټن پيدا نه کړي، يواځې پېښ به ليکل کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴ -اوږد الف (الف): ا (ā)

پهٔ اوسني ليکدود کې الف چې نوي ليکدود کې پهٔ اوږد الف سره نومول کيږي، کله د اوږد الف لپاره، کله د لنډ الف لپاره کارول کيږي لکه پهٔ "وار "کې چې د اوږد الف لپاره او" انځور "کې د لنډ الف لپاره کارول شوی دی، او کله بيا د همزې لپاره کارول کيږي سره لهٔ دې چې پښتو کې همزه نشته لکه د" اينځر "او" اوبه "پهٔ کلمو کې چې الف د همزې لپاره زيات شوی دی.

پهٔ نوي ليکدود کې د اوږد الف لپاره خپله د الف بڼه کارول کيږي، خو پهٔ نوي ليکدود کې به دغه بڼه يواځې د اوږد الف لپاره د کلمې پهٔ ټولو برخو کې کارول کيږي، او د بل غږ لپاره به نه کارول کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵ -اوږده یا: ې(e)

د اوسني ليكدود پهٔ څېر نوي ليكدود كې هم د اوږدې يا لپاره د بې غږه يا بڼه ليكل كيږي چې لاندي دوه سر پهٔ سر ټكي لري، لهٔ اوسني سره يې توپير دا دی چې اوږده يا اوسني ليكدود كې د كلمې پهٔ پيل كې نه ليكل كيږي، خو نوي ليكدود كې ليكل كيږی.

۶ -اوږد واو : ۆ (O)

پهٔ اوسنی ليكدود كې د اوږد واو لپاره ځانګړي بڼه نشته، د اوږد واو لپاره د بې غږه واو توری ليكل كيږي، پهٔ نوي ليكدود كې د ياد غږيز توري لپاره د يا لهٔ پاسه د اوه عدد ته ورته نښه زياته شوي ده، او د كلمې پهٔ ټولو برخو كې د ليكلو وړ ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷ -زورکی : ۀ (ə)

اوسني ليکدود کې د کلمې پۀ پای کې د زورکي غږيز توري لپاره د ډېرو ليکوالانو لۀ خوا د ها لۀ پاسه وړه همزه ليکل کيږي، خو پۀ منځ کې د کاروني وړ نه ده، پۀ نوي ليکدود کې هم د کلمې پۀ پای کې همدا بڼه ليکل کيږي، او د کلمې پۀ منځ کې د بې غږه توري لۀ پاسه بيضوي ولاړ شکل"" ليکل کيږي چې ګردۍ ها ته ورته ده، تر څو د زورکي پۀ غږيز توري دلالت وکړي، خو د کلمې پۀ پيل کې زما پۀ نظر پۀ پښتو کې کومه بېلګه نشته؛ لۀ همدې وجې د کلمې پۀ پيل کې د ياد توري لپاره پۀ نوي ليکدود کې هم کومه بڼه نه ده غوره شوې.

يادونه:

که وغواړو چې اوږد معروف واو وليکو نو د عربي ژبي پۀ څېر يې ليکلی شو چې لنډ واو او بې غږه واو يوځای وليکل شي لکه مُوْسی چې پۀ عربي کې لۀ ميم نه وروسته لنډ پېښ او بې غږه واو راغلي دي خو پښتو کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

"مؤسی "یواځې لنډ واو ویل کیږي، پښتو کې د اوږد معروف واو مثالونه دا دي" کوورو "ټاپوو ... "یا وغواړو چې اوږده معروفه یا ولیکو نو لنډه یا او بې غږه یا یو ځای لیکو، لکه"کیږي "او" ټیشي.... ".

د عربي او پښتو کلمو توپیرونه

پهٔ عربی ژبه کې داسې توري شته چې پښتانهٔ یې نه وايي، خو پهٔ پښتو کې پهٔ مستعار ډول کارول کیږي لکه ع، ح، ف، ق، ص، ض، ط، ظ، ث او ذ . پښتانهٔ دغه توري لیکي خو تلفظ یې نه کوي بلکې یادو تورو ته چې پهٔ پښتو تورو کې کوم توری نږدې وي هغه تلفظ کوي، لکه" ف "پهٔ "پ "سره،" ص "او" ث "پهٔ" س "سره" ط "پهٔ" ت "او نور پهٔ ځینو نورو تورو سره تلفظ کوي .پهٔ کومه کلمه کې چې یاد توري راغلي وي نو د عربي ژبي به وي، یا به هم د کومي بلي ژبي وي، د یادو تورو ترڅنګ همزه هم د عربي ژبي توری دی ځکه چې پښتو کې داسي بېلګه نشته چې د کلمې پهٔ منځ یا پای کې یې همزه راغلي وي، او پهٔ پیل کې چې کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

توري د همزې پهٔ بڼه ليکل کيږي همزې نه دي بلکې غريز توري دي، لکه : انګور، کې لنډ الف دی، اينځر کې لنډه يا ده او اوبهٔ کې لنډ واو دی دا به پهٔ نوي ليکدود کې د غريزو تورو پهٔ بڼه ليکل کيږي، د همزې پهٔ بڼه به نه ليکل کيږي.

لهٔ دې بحث نه دا نتيجه لاسته راځي چې کومه عربي کلمه پهٔ سر کې همزه ولري وروسته يې که هر ډول غريز توری راشي، نو همزه به ګڼل کيږي، غريز توری به نه ګڼل کيږي .لکه :اِسلام کې لهٔ همزې وروسته لنډه يا "زېر" راغلي ده، نو دغه توری "اِ" به همزه ګڼل کيږي، ځکه چې عربي کلمه ده او لنډه يا به نه ګڼل کيږي خو پهٔ اينځر کې چې نوي ليکدود کې داسي ليکل کيږي" ېنځر "همزه نه ده بلکې لنډه يا ده ځکه چې اينځر پښتو کلمه ده، خو دغه توپير يواځې پهٔ ليکلو کې څرګنديږي، تلفظ د دواړو يو ډول دی.

همدارنګه اوبهٔ به" ۉبهٔ "ليکل کيږي" اوبهٔ "به نه ليکل کيږي، ځکه چې پهٔ پيل کې يې لنډ واو غريز توری راغلی دی، همزه نه ده، او اخروي به

(c) ketabton.com: The Digital Library

"اُخرَوښ "ليکل کيږي ځکه چې دا عربي کلمه ده، پۀ سر کې يې غږيز توری نه راځي بلکې پۀ سر کې يې لنډه پېښ لرونکې همزه راغلې ده .خو کوم ځای کې چې د کلمې پۀ سر کې پۀ پښتو کې لنډ الف راغلی وي يا پۀ عربي کې زورلرونکې همزه راغلې وي ليکل او تلفظ به يې يو ډول وي، يوازې نوم به يې بدل وي، عربي کلمه کې به زورلرونکې همزه نوميږي او پښتو کلمه کې به لنډ الف ګڼل کيږي لکه :اَمر چې عربي کلمه ده نو" اَ " به همزه نومول کيږي، او اَنګور چې پښتو کلمه ده نو" اَ "به لنډ الف نومول کيږي، اګر که د دواړو ليکل او وېل يو رنګ دي.

زياتوني:

نوي ليکدود کې لاندي توري زيات شوي دي

۱ ـ ۋ

۲ـ ئ

۳ـ ۆ

(c) ketabton.com: The Digital Library

٤ـ آ

٥ـ ه (لنډ الف یا هغه ها چې راتلونکې کلمې پسې نه نښلي).

همدارنګه لاندي نښې زیاتي شوي دي

۱ـ ◌َ

۲ـ ◌ِ

۳ـ ◌ُ

٤ـ ◌ْ

که د دغو ښو په ځای نوري ښې غوره وبلل شي تغیر هم کې راتلی شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کمونې:

لاندي توري پهٔ نوي ليکدود کې کم شوي دي

۱ -کږواله يا (ئ)

۲ -بې ټکو يا (ى)

۳ -لکۍ لرونکي يا (ىٖ)

د غرېيز ليکدود اړتيا

لکه څنګه چې نوى ليکدود يو غرېيز ليکدود دى، او غرېيز ليکدود د هري ژبي لپاره ګټور وي، يوه ژبه پهٔ غرېيز ليکدود سره ښهٔ پرمختګ کولى شي، لوستل يې اسانه کيږي، او مختلفو لهجو څخه يوه معياري لهجه پهٔ دې ډول

(c) ketabton.com: The Digital Library

ليکدود سره منځته راتلی شي، لۀ دې وجي د پښتو لپاره هم داسي ليکدود
اړين دی.

پښتو يوه داسي ژبه ده چې اوښتي حالتونه يې ډېر دي، پۀ اوسني ليکدود
کې اوښتي حالتونه پۀ سمه توګه نه معلوميږي، لۀ دې وجي کله چې د دري
ژبي ويونکي پښتو متن لولي ډېر تېر وځي، لۀ مفرد نه جمع جوړه کړي، لۀ
جمعي نه مفرد جوړ کړي، غير مغير حالت مغير کړي، مغير حالت غير مغير
کړي چې پۀ دې سره جمله کې ګډوډي رامنځته کيږي.

دا تېر وتني کله کله لۀ لوستو خلکو او د راډيوګانو لۀ نطاقانو څخه هم کيږي
خو پۀ نوي ليکدود کې دا تېروتني کميږي يا بيخی لۀ منځه ځي.

کيدی شي لوستونکي دا فکر وکړي چې دا ډول ليکدود پۀ فارسي او اردو
ژبو کې هم نه دی پلی شوی، نو پۀ پښتو کې ولي پلی کيږي؟ خو زما پۀ
اند پښتو ژبه لۀ فارسي او اردو ژبو څخه غرېز ليکدود ته ډېره اړتيا لري،
ځکه پښتو مغير حالتونه ډېر لري، تر دې چې د نځ لۀ وجي هم پښتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

توري بدلون کوي، لکه" سپيڅلی "چې ښځ يې د څې نه وروسته پهٔ لنډ الف راغلی دی، پهٔ متغير حالت کې لنډ الف پهٔ زورکي بدليږي او "سپيڅلي "وېل کيږي .که چېري ښځ د کلمې پهٔ پای کې راغلی وي بيا لنډ الف يا بل غږيز توری پهٔ زورکي نه بدليږي، لکه" سړی "چې مغير حالت يې" سړي "ده.

بدلونونه او توپيرونه

يواځې هغه ځايونه چې پهٔ نوي رسم الخط کې بدل شوي دي، دا دي.

ا:

ياد توری اوسني ليکدود کې څو هدفونو لپاره کارول کيږي، خو نوي ليکدود کې يواځې د "ā" غږ لپاره ټاکل شوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آَ:

دغه توری اوسني ليکدود کې نشته، نوي ليکدود کې د "a" غږ لري .
همدارنګه د ياد غږ لپاره نوي ليکدود کې د کلمې منځ کې يواځې زور ـَ
زيات شوی چې د a غږ لري.

داسې هم کېدی شوه چې (ه) په پيل او منځ کې وکارول شي لکه څنګه
چې په پای کې کارول کيږي، خو له دې امله چې نوی ليکدود له اوسني
ليکدود سره ډېر پردی نه شي په پيل کې او منځ کې يې شکل يو نه کړل
شو لکه" آَفغانيښتان "له" هفغانيښتان "څخه" افغانستان "ته ډېر نږدې
ده، او" ځَمَکه "له" ځمهکه "څخه" ځمکه "ته ډېر نږدې ده.

ئْ:

دغه يا اوسني ليکدود کې نشته، نوي ليکدود کې زياته شوي ده، همدارنګه
کومه کلمه چې عربي کې زېر لري، نوي ليکدود کې هم د زېر نښه ورکول
کيږي .خو پيل کې دغه نښه" اِ "يواځې د زېر لرونکي همزې لپاره ده، لنډه
يا به نه نومول کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ۋ :

دا واو د لنډ واو لپاره ټاکل شوی، د لنډ واو لپاره مخکې بې غږه واو کاریدۀ. د دې لپاره چې د نوي او پخواني ليکدود تر منځ ډېر واټن رانشي يواځې يې لۀ پاسه يوه نښه زياته شوه .لکه" لۋر "(د زوي خور) چې مخکې لور ليکل کېده .که چېرې د عربي ژبي پۀ يوې کلمې کې پېښ وي، نو پښتو کې به هم پۀ پېښ سره ليکل کيږي .همدارنګه که د عربي ژبي پۀ يوې کلمې کې پېښ لرونکي همزه راشي د عربي پۀ څېر به" اُ "ليکل کيږي، او دې ته به لنډ واو نه ويل کيږي، لکه" اسامه "چې" اُسامه "ليکل کيږي .

ۆ :

دا واو پخواني ليکدود کې نه کاريدۀ.

ْ :دغه نښه د زورکي غږيز توري لپاره د کلمې پۀ منځ کې زياته شوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یادونه :

پهٔ لاتيني ليکدود کې د همزې لپاره ځانګړې بڼه نشته، ځکه چې پهٔ لاتيني ژبه کې همزه نشته، پښتو ژبه هم همزه نه لري، يواځې د کلمې پهٔ پيل کې راځي هغه هم پهٔ اصل کې همزه نه وي بلکه غږيز توری وي، پهٔ دې دليل چې پښتو کې داسې ساري نشته چې همزه د کلمې پهٔ منځ کې يا پای کې راغلي وي، لهٔ همدې امله کله چې اور، انګور، اينګور، اوسپنه آفرين پهٔ لاتيني ليکدود کې ليکو د همزې لپاره يې ځانګړی شکل نه ليکل کيږي بلکه همدغه غږيز توري د همزې پهٔ ډول تلفظ کيږي او ليکل کيږي لکه or angur, ingor, ubə, āfarin

که غواړو چې لهٔ عربي رسم الخط نه ګټه واخلو نو موږ دوه اختياره لرو، يو دا چې کټ مټ د لاتيني ليکدود پهٔ څېر کار وکړو او همزه ونه ليکو خو غږيز توري د غږيزو تورو سره د همزې پهٔ څېر تلفظ کړو، نو تېرې بيلګې به داسې ليکو " ۏر، اَنګۏر، ێنګۏر، ۏبهٔ، افرێن ."دوهم اختيار دا دی چې همزه د يو مستقل توري پهٔ توګه ځانګړې وليکل شي او لهٔ هغې وروسته غږيز توری هم وليکل شي نو يادي بيلګي به داسي ليکل کيږي :أۏر، اَنګۏر،

(c) ketabton.com: The Digital Library

اېنګوّر، أوبۀ، آفَرېن .خو پۀ دوهم اختيار غوره کولو سره غربيز توري پۀ خپلواکو غربيزو تورو نومول ناسم برېښي ځکه چې پيل کې د راتلو جوګه نه شول پۀ داسې حال کي چې غربيز خپلواک توري د کلمې پۀ هره برخه کې راتلی شي .پۀ دې دواړو اختيارونو کې بايد يو غوره شي هغه چې د ژبې لۀ طبيعت سره جوړ وي، نوي ليکدود کې لومړی اختيار غوره شوی. د لومړي اختيار ګټه دا ده چې کلمه لنډه ليکل کيږي، او همدارنګه که څوک غواړي چې پښتو کلمه يا متن پۀ IPA (نړيوال فونټيک الفبا) باندي واړوي پۀ اسانۍ سره کولی شي او سافټويرونو سره دا کار نور هم اسانه کيدلی شي.

د دې مطلب دا نه دی چې همزه لۀ منځه يوړل شي، بلکه همزه هم بايد پۀ خپل ځای پاتي شي او يو مخ لۀ الفبا څخه لري نه شي ځکه همزه هم د عربي ژبي د نورو تورو لکه ح ع، ف، ق، ص، ض، ط، ظ پۀ څېر د پښتو يو توری ګڼل کيږي .لکه :قراءت، مسأله، قرآن، مسؤول او داسي نورو کې همزه کارول کيږي.

همزه څو شکله لري، چې د استعمال ځانګړي ځايونه لري لکه :ء، أ، ئ، ؤ. همدارنګه هر الف چې زبر يا پېښ لري همزه بلل کيږي لکه : اِ ، اُ . که

(c) ketabton.com: The Digital Library

زور لري نو که چېرې عربي کلمه وي بيا به همزه نوميږي لکه اَمر، که عربي کلِمه نه وي نو لنډ زور به نوميږي، لکه اَنګوُر.

همدارنګه که چېرې (ا) د کلمې پهٔ سر کې راشي اوږد الف به ګڼل کيږي، که عربي کلمې کې دا ډول غږ د کلمې پهٔ پيل يا منځ کې راشي نو داسې (آ) به ليکل کيږي او" همزه+الف "به ګڼل کيږي لکه آخَر او قُرآن. که چېرې عربي کلمه کې الف او لنډه يا يو ځای راشي مجموعه به مکسوره همزه ګڼل کيږي لکه ايمان.

نوی ليکدود او ياګانې

ی : دغه الفي يا ده، د الف د غږ لپاره دعربي ژبې د ځينو کلمو پهٔ پای کې ليکل کيږي چې راتلونکې کلمه نه پسې نښلي لکه پهٔ موسی، عيسی او داسې نورو بېلګو کې.

ئ : د دې پهٔ ځای داسې ليکل کيږي (ْي) لکه :کړْي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئ : د دې پهٔ ځای داسي ليکل کيږي (ْي) لکه :وَلوَلْي

ي : دغه يا به يواځې د بې غږه يا لپاره کارول کيږي .لکه :يَو

ې : دغه يا هم ثابته پاتې کېږي .لکه :شپې.

ى : دغه بې ټکو يا چې راتلونکې کلمه پسې نښلي، نوې ليکدود کې نه کارول کيږي.

لهٔ لاتيني ليکدود سره د نوي ليکدود توپير

نوى ليکدود لهٔ لاتيني ليکدود سره څو توپيرونه لري، پهٔ لاتيني ليکدود کې هر غږيز توری د کلمې پهٔ هره برخه کې يو ثابت او نه بدلېدونکی شکل لري خو پهٔ نوى ليکدود کې د دې لپاره چې لهٔ اوسني ليکدود سره يې تنافر او لرې والى لږ وي د ځينو غږيزو تورو شکلونه د کلمې پهٔ پيل، منځ او پاى کې بدليږي، خو د ټولو دنده يوه وي.

پهٔ کلمه کې د غږيزو تورو د شکلونو بدليدل که لهٔ يوه اړخه ستونزه جوړوي، خو لهٔ بله اړخه ګټور هم دي، د غږيزو تورو د شکلونو بدلېدل مو لهٔ پخواني ليکدود سره نه پردي کوي، کلمه راته پهٔ خپل اصل باندې ساتي، دغه ګټي لاتيني ليکدود نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه لنډ الف په لاتيني ليکدود کې ثابت توری (a) لري خو نوي ليکدود کې په پيل کې (آ) ليکل کيږي، منځ کې (َ) يواځې فتحه يعنې زور ليکل کيږي او پای کې (ه) ليکل کيږي.

همدارنګه زورکی په نوي ليکدود کې دوه بڼې لري.

د نوي ليکدود ګټې چې لاتيني ليکدود يې نه لري

۱ ـ د نوي ليکدود يوه ګټه دا ده چې پښتانه او د عربي، فارسي، اردو او نورو ژبو ويونکي چې عربي رسم الخط کاروي په اسانۍ سره پرې پوهيدلی شي، او هغوی به يې په لوستلو د پرديتوب هيڅ احساس نه کوي، په داسي حال کې چې موږ هم په داسي جغرافيه کې پراته يو چې عربي رسم الخط پکې کارول کيږي.

۲ ـ بله ګټه يې دا ده چې په پښتو ګرامر کې دوه ډوله دالونه کارول کيږي چې د اضافت او حکم دالونه دي په نوي ليکدود کې يې توپير کيدی شي، دا ځکه چې د اضافت دال داسې ده لکه د کلمې په منځ کې چې وي نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

پهٔ نوي ليکدود کې يې لهٔ پاسه زور ليکل کيږي، وروسته يې غږيزه ها نه ليکل کيږي او د حکم دال پای کې وي نو وروسته ترې غږيزه ها ليکل کيږي لکه :دا دَ اَحمد کِتابچه ده .خو پهٔ لاتيني ليکدود کې دواړه دالونه يو ډول ليکل کيږي لکه: dā da ahmad kitabcha da. نو ډېر ځله به پهٔ لاتيني ليکدود کې لوستونکی شکمن کيږي چې دا کوم دال ده.

۳ـ بله ګټه يې دا ده چې نوي ليکدود کې د عربي ژبې ټولې کلمې پهٔ خپل اصل ساتل کيږي، او دا ترې جوتيږي چې پهٔ عربي ژبه کې يوه کلمه پېښ لري او که زېر لري يا واو لري او که يا لري، چې د معنی لهٔ اړخه دا کار ډېر مهم دی، لکه :سالِم، چې دا ترې څرګنديږي چې لام پهٔ عربي کې هم زېر لري، او کرِيم چې دا ترې جوتيږي چې را پهٔ عربي کې زېر نه لري بلکې لهٔ را نه وروسته يا ده، خو پهٔ لاتيني کې دواړه کلمې داسې ليکل کيږي sālim, karim چې دا نه ترې څرګنديږي چې لام او را نه وروسته پهٔ اصل کې زېر دی او که يا ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٤ـ له دې سره په نوي ليکدود کې لوستونکی په اساني سره د عربي او پښتو کلمو توپير هم کولی شي.
کېدی شي چې نوی ليکدود ديني، تاريخي، ادبي، کلتوري د اسانه پلی کېدلو او نوري ګټې هم ولري.

څنګه نوی ليکدود په IPA (نړيوالې غږيزې الفبا)واړوو؟

تاسې که د مايکروسافټ ورډ د ليکلو پروګرام لرئ يا بل پروګرام لرئ چې د find and replace اختيار يا افشن ولري؛ کولی شئ چې په نوي ليکدود ليکل شوې ليکنه يا کتاب په اسانۍ سره په IPA واړوئ.
لهٔ ټولو وړاندي الله کلمه په دې تورو واړوئ.allah
له هغه وروسته لاندي توري هم واړوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

a	ه (غَرِيزه ها)
ə	ۀ
yi	ئِ / ئۂ
e	◌ِئ
o	◌ُؤ
ā	اء
ā	◌َأ
i	اِ
u	اُ
a	اَ
ə	◌ْ
u	ۇۊ
i	◌ِ
U	◌ُ
a	◌َ
i	ائ

-لۀ شد سره يو تورى پۀ ډبل تورو واړوئ، لکه مُحمَّد کي مّ پۀ mm

(c) ketabton.com: The Digital Library

واړوئ

- هر حرف په متبادل لاتيني حرف واړوئ .چې په دې کې زوري ها هم ده چې په a بدليږي.

- لکۍ لرونکې او کړواله يا په اصل کې دوه توري دي که ليکلې مو وي نو په əy يې بدله کړئ

- که نيمه فاصله مو کارولي وي په دې نښې ' يې بدله کړئ.

ـ که موسی، عيسی او ورته نومونو کې مو دغه الفي يا (ی) کارولې وي نو په ā يې واړوئ.

- کيڼ ليکلوری وټاکئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نوي ليکدود په اړه د بحث، نورو معلوماتو او پوښتنو لپاره لاندي تجربوي فيسبوپاڼه خوښه کړئ.

https://www.facebook.com/۱۰۳۷۵۲۹۵۸۲۶۰۷۹۲

ټيليګرام چېنل

t.me/naway_likdod

د نوي ليکدود لپاره کيليدړه جوړه کړئ

لاندي کيليدړه ښکته کړئ ، کله مو چې کيليدړه جوړه کړه، د فاصلې تڼۍ ټينګه ونيسئ ، Languagesته لاړشئ ، درېيم افشن (اېج) وټاکئ ، او پښتو ژبه غوره کړئ.

د لېياوټ لپاره لاندي ليکنو ځخه يوه کاپي کړئ ، بيا د فاصلې تڼۍ ټينګه ونيسئ ، Leyoutsوټاکئ ، +DIYته لاړ شئ، لاندي ليکنو ځخه مو چې کومه کاپي کړي وي هغه به درته ښکاره کړي ، تاسي paste غوره کړئ ، نو لېياوټ کيليدړه به جوړه شي. که بله کيليدړه غواړئ بله ليکنه کاپي کړئ په همدې توګه تاسي په خپله خوښه بله هم جوړولی شي.

(۱)

(۲)

(۳)

https://play.google.com/store/apps/details?id=kl.ime.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لوست کتاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ پَښتو ژَبې اَلِفبا یا اَبېڅۍ ٤٨ توَرۍ لَرۍ ، څَلوېښت توَرۍ یې بې غَږه دۍ ، اَو ۷ توَرۍ یې غَږیز دۍ

بې غَږه توَرۍ یې دا دۍ

لاتیني بڼه	پښتو بڼه	شمېر
b	ب	۱
p	پ	۲
t	ت	۳
ṭ	ټ	٤
ɵ	ث	٥
j	ج	٦
č	چ	۷
ḥ	ح	۸
x	خ	۹
c	څ	۱۰
ǰ	ځ	۱۱
d	د	۱۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

ḍ	ڊ	۱۳
δ	ذ	۱٤
r	ر	۱٥
ṛ	ڔ	۱٦
z	ز	۱۷
ž	ژ	۱۸
ẓ	رٜ	۱۹
s	س	۲۰
š	ش	۲۱
ṣ	ښ	۲۲
s̱	ص	۲۳
ẕ	ض	۲٤
ṯ	ط	۲٥
z̄	ظ	۲٦
ʕ	ع	۲۷
ğ	غ	۲۸
f	ف	۲۹
q	ق	۳۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۱	ک	k
۳۲	ګ	g
۳۳	ل	l
۳۴	م	m
۳۵	ن	n
۳۶	ڼ	ṇ
۳۷	و	w
۳۸	ه	h
۳۹	ء	
٤۰	ي	y

(c) ketabton.com: The Digital Library

غږيز توری

غږيز توری دا دی:

۱ـ لَنډ اَلِف : (اَــَ ــه / a)

۲ـ لَنډه یا : (ی / i)

۳ـ لَنډ واو: (ؤ/ u)

۴ـ وږد اَلِف : (ا / ā)

۵ـ وږده یا : (ې / e)

۶ـ وږد واو : (ۆ/ o)

۷ـ زوَرکَي :(*ــ ْ ــ ۀ / ə)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کلمو په بېلابېلو برخو کې د غږيزو تورو بڼې

لَنډ اَلِف (اَـــَـــهٔ/ a)

پَيل کې

اَح	اَچ	اَج	اَث	اَټ	اَت	اَپ	اَب
aḥ	ač	aj	aɵ	aṭ	at	ap	ab
اَړ	اَر	اَذ	اَډ	اَد	اَځ	اَڅ	اَخ
aṛ	ar	aδ	aḍ	ad	aǰ	ac	ax
اَض	اَص	اَښ	اَش	اَس	اَږ	اَژ	اَز
az̠	as̠	aṣ	aš	as	aẓ	až	az
اَګ	اَک	اَق	اَف	اَغ	اَع	اَظ	اَط
ag	ak	aq	af	ağ	aʕ	az̄	at̠
اَي	اَء	اه	اَو	اَڼ	اَن	اَم	اَل
ay	aa	ah	aw	aṇ	an	am	al

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنخ کي

حَـ	چَـ	جَـ	ثَـ	تهَـ	تَـ	پَـ	بَـ
ḥa	ča	ja	ɵa	ṭa	ta	pa	ba
رهَ	رَ	ذَ	دهَ	دَ	ځَـ	څَـ	خَـ
ṛa	ra	δa	ḍa	da	ǰa	ca	xa
ضَـ	صَـ	ښَـ	شَـ	سَـ	ڔَ	ژَ	زَ
z̠	s̠a	ṣa	ša	sa	ẓa	ža	za
گَ	کَ	قَـ	فَـ	غَـ	عَـ	ظَـ	طَـ
ga	ka	qa	fa	ğa	ʕa	z̄a	t̠a
يَـ	ءَ/أَ	هَـ	وَ	نهَـ	نَـ	مَـ	لَـ
ya	a	ha	wa	ṇa	na	ma	la

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاي کې

حه	چه	جه	ثه	ټه	ته	په	به
ḥa	ča	ja	ɵa	ṭa	ta	pa	ba
ړه	ره	ذه	ډه	ده	ځه	څه	خه
ṛa	ra	δa	ḍa	da	ǰa	ca	xa
ضه	صه	ښه	شه	سه	ږه	ژه	زه
z̠	s̠a	ṣa	ša	sa	ẓa	ža	za
ګه	که	قه	فه	غه	عه	ظه	طه
ga	ka	qa	fa	ğa	ʕa	z̄a	t̠a
یه	ءه	هه	وه	ڼه	نه	مه	له
ya	a	ha	wa	ṇa	na	ma	la

(c) ketabton.com: The Digital Library

لَنډه زير : (ىٛ ـــ i)

پيَل کي

يٛح	يٛچ	يٛج	يٛث	يٛټ	يٛت	يٛپ	يٛب
iḥ	ič	ij	iθ	iṭ	it	ip	ib
يٛړ	يٛر	يٛذ	يٛډ	يٛد	يٛځ	يٛڅ	يٛخ
iṛ	ir	iδ	iḍ	id	iǰ	ic	ix
يٛض	يٛص	يٛښ	يٛش	يٛس	يٛږ	يٛژ	يٛز
iẕ	is̠	iṣ	iš	is	iẓ	iž	iz
يٛګ	يٛک	يٛق	يٛف	يٛغ	يٛع	يٛظ	يٛط
ig	ik	iq	if	iğ	iʕ	iz̄	iṯ
يٛي	ىٛء	يٛه	يٛو	يٛڼ	يٛن	يٛم	يٛل
iy	ii	ih	iw	iṇ	in	im	il

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنحٔ كيٛ

حيٛـ	چيٛـ	جيٛـ	ثيٛـ	تٜيٛـ	تيٛـ	پيٛـ	بيٛـ
ḥi	či	ji	θi	ṭi	ti	pi	bi
رٜيٛـ	ريٛـ	ذيٛـ	دٜيٛـ	ديٛـ	ځيٛـ	څيٛـ	خيٛـ
ṛi	ri	δi	ḍi	di	ǰi	ci	xi
ضيٛـ	صيٛـ	ښيٛـ	شيٛـ	سيٛـ	ڔيٛـ	ژيٛـ	زيٛـ
z̠	s̠i	ṣi	ši	si	ẓi	ži	zi
گيٛـ	كيـ	قيٛـ	فيٛـ	غيٛـ	عيٛـ	ظيٛـ	طيٛـ
gi	ki	qi	fi	ği	ʕi	z̄i	ṯi
ييٛـ	اِيٛـ	هيٛـ	ويٛـ	نٜيٛـ	نيٛـ	ميٛـ	ليٛـ
yi	i	hi	wi	ṇi	ni	mi	li

(c) ketabton.com: The Digital Library

پای کې

حۍ	چۍ	جۍ	ثۍ	ټۍ	تۍ	پۍ	بۍ
ḥi	či	ji	θi	ṭi	ti	pi	bi
ړۍ	رۍ	ذۍ	ډۍ	دۍ	ځۍ	څۍ	خۍ
ṛi	ri	δi	ḍi	di	ǰi	ci	xi
ضۍ	صۍ	ښۍ	شۍ	سۍ	ږۍ	ژۍ	زۍ
z̲	s̲i	ṣi	ši	si	ẓi	ži	zi
ګۍ	کۍ	قۍ	فۍ	غۍ	عۍ	ظۍ	طۍ
gi	ki	qi	fi	ği	ʕi	z̄i	t̲i
يۍ	ءۍ	هۍ	وۍ	ڼۍ	نۍ	مۍ	لۍ
yi	i	hi	wi	ṇi	ni	mi	li

که چېرې یَوه عَربۍ کلمه زبر لَرۍ نو دَ پَښتو ژَبۍ پهٔ نوۍ لېکدود کې به هَم دَ زبر پهٔ بڼه لېکَل کېږۍ لَکه : اِسلام، اِنعام اِکرام چې هَمزه زبر لَرۍ او سالِم ، عالِم چې لام زبر لَرۍ ، اَو تَلَفُظ یې دَ لَنډۍ یا پهٔ څېر دَی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لَنډ واو: (ۇ / u)

پيَل کې

ۇح	ۇچ	ۇج	ۇث	ۇټ	ۇت	ۇپ	ۇب
uḥ	uč	uj	uθ	uṭ	ut	up	ub
ۇړ	ۇر	ۇذ	ۇډ	ۇد	ۇځ	ۇڅ	ۇخ
uṛ	ur	uδ	uḍ	ud	uǰ	uc	ux
ۇض	ۇص	ۇښ	ۇش	ۇس	ۇږ	ۇژ	ۇز
uẕ	us̱	uṣ	uš	us	uẓ	už	uz
ۇګ	ۇک	ۇق	ۇف	ۇغ	ۇع	ۇظ	ۇط
ug	uk	uq	uf	uğ	uʕ	uz̄	ut
ۇي	ۇء	ۇه	ۇو	ۇڼ	ۇن	ۇم	ۇل
uy	uu	uh	uw	uṇ	un	um	ul

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنځ اَو پاي کې

حۉ	چۉ	جۉ	ثۉ	ټۉ	تۉ	پۉ	بۉ
ḥu	ču	ju	θu	ṭu	tu	pu	bu
ړۉ	رۉ	ذۉ	ډۉ	دۉ	ځۉ	څۉ	خۉ
ṛu	ru	δu	ḍu	du	ǰu	cu	xu
ضۉ	صۉ	ښۉ	شۉ	سۉ	ږۉ	ژۉ	زۉ
z̠	su	ṣu	šu	su	ẓu	žu	zu
ګۉ	کۉ	قۉ	فۉ	غۉ	عۉ	ظۉ	طۉ
gu	ku	qu	fu	ğu	ʕu	z̄u	t̠u
يۉ	ءۉ، اُ	هۉ	وۉ	ڼۉ	نۉ	مۉ	لۉ
yu	u	hu	wu	ṇu	nu	mu	lu

که چېرې يَوه عَرَبۍ کلمه پېښ لَرئ نۆ دَ پَښتو ژَبۍ پهٔ نۉئ لیکدۆد کې به هَم دَ پېښ پهٔ بَڼه لیکَل کیږئ لَکه : اُخرَوئ چې هَمزه پېښ لَرئ او قُران اَو مُصطَفی چې قاف اَو میم پېښ لَرئ اَو تَلَفُظ یې دَ لَنډ واو پهٔ څېر دَي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ۊړد اَلِف (ا)

پَیل کې

اح	اچ	اج	اث	اټ	ات	اپ	اب
āḥ	āč	āj	āɵ	āṭ	āt	āp	āb
اړ	ار	اذ	اډ	اد	اځ	اڅ	اخ
āṛ	ār	āδ	āḍ	ād	āǯ	āc	āx
اض	اص	اښ	اش	اس	اږ	اژ	از
āẕ	āṣ̱	āṣ	āš	ās	āẓ	āž	āz
اګ	اک	اق	اف	اغ	اع	اظ	اط
āg	āk	āq	āf	āğ	āʕ	āz̄	āṯ
اي	اء	اه	او	اڼ	ان	ام	ال
āy	āa	āh	āw	āṇ	ān	ām	āl

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنځ اَو پاي کې

حا	چا	جا	ثا	ټا	تا	پا	با
ḥā	čā	jā	ɵā	ṭā	tā	pā	bā
ړا	را	ذا	ډا	دا	ځا	څا	خا
ṛā	rā	δā	ḍā	dā	ǰā	cā	xā
ضا	صا	ښا	شا	سا	ږا	ژا	زا
z̲	s̲ā	ṣā	šā	sā	ẓā	žā	zā
ګا	کا	قا	فا	غا	عا	ظا	طا
gā	kā	qā	fā	ğā	ʕā	z̄ā	t̲ā
یا	آ	ها	وا	ڼا	نا	ما	لا
yā	ā	hā	wā	ṇā	nā	mā	lā

(c) ketabton.com: The Digital Library

ۉڔده يا (ې)

پَېل کې

ېح	ېچ	ېج	ېث	ېټ	ېت	ېپ	ېب
eḥ	eč	ej	eө	eṭ	et	ep	eb
ېړ	ېر	ېذ	ېډ	ېد	ېځ	ېڅ	ېخ
eṛ	er	eδ	eḍ	ed	eǰ	ec	ex
ېض	ېص	ېښ	ېش	ېس	ېږ	ېژ	ېز
ez̠	es̠	eṣ	eš	es	eẓ	ež	ez
ېګ	ېک	ېق	ېف	ېغ	ېع	ېظ	ېط
eg	ek	eq	ef	eğ	eʕ	ez̄	et̠
ېي	ېء	ېه	ېو	ېڼ	ېن	ېم	ېل
ey	ee	eh	ew	eṇ	en	em	el

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنخٔ كي

حِـ	چِـ	جِـ	ثِـ	ٹِـ	تِـ	پِـ	بِـ
ḥe	če	je	θe	ṭe	te	pe	be
ڑِـ	رِـ	ذِـ	ڈِـ	دِـ	ځِـ	څِـ	خِـ
ṛe	re	δe	ḍe	de	ǰe	ce	xe
ضِـ	صِـ	ښِـ	شِـ	سِـ	ږِـ	ژِـ	زِـ
z̲	s̲e	ṣe	še	se	ẓe	že	ze
گِـ	كِـ	قِـ	فِـ	غِـ	عِـ	ظِـ	طِـ
ge	ke	qe	fe	ğe	ʕe	ẓ̄e	t̲e
يِـ	ءِـ	هِـ	وِـ	ڻِـ	نِـ	مِـ	لِـ
ye	e	he	we	ṇe	ne	me	le

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاي کې

حې	چې	جې	ثې	ټې	تې	پې	بې
ḥe	če	je	θe	ṭe	te	pe	be
ړې	رې	ذې	ډې	دې	ځې	څې	خې
ṛe	re	δe	ḍe	de	ǰe	ce	xe
ضې	صې	ښې	شې	سې	ږې	ژې	زې
z̠	s̠e	ṣe	še	se	ẓe	že	ze
ګې	کې	قې	فې	غې	عې	ظې	طې
ge	ke	qe	fe	ğe	ʕe	z̄e	t̠e
يې	ءې	هې	وې	ڼې	نې	مې	لې
ye	e	he	we	ṇe	ne	me	le

(c) ketabton.com: The Digital Library

وٚړد واو(وٚ)

پَيل کې

وٚح	وٚچ	وٚج	وٚث	وٚټ	وٚت	وٚپ	وٚب
oḥ	oč	oj	oθ	oṭ	ot	op	ob
وٚړ	وٚر	وٚذ	وٚډ	وٚد	وٚځ	وٚڅ	وٚخ
oṛ	or	oδ	oḍ	od	oǰ	oc	ox
وٚض	وٚص	وٚښ	وٚش	وٚس	وٚږ	وٚژ	وٚز
oẕ	os̱	oṣ	oš	os	oẓ	ož	oz
وٚګ	وٚک	وٚق	وٚف	وٚغ	وٚع	وٚظ	وٚط
og	ok	oq	of	oğ	oʕ	oz̄	oṯ
وٚي	وٚء	وٚه	وٚو	وٚڼ	وٚن	وٚم	وٚل
oy	oo	oh	ow	oṇ	on	om	ol

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنځ او پاي کې

حوٚ	چوٚ	جوٚ	ثوٚ	ټوٚ	توٚ	پوٚ	بوٚ
ḥo	čo	jo	ɵo	ṭo	to	po	bo
ړوٚ	روٚ	ذوٚ	ډوٚ	دوٚ	ځوٚ	څوٚ	خوٚ
ṛo	ro	δo	ḍo	do	ǰo	co	xo
ضوٚ	صوٚ	ښوٚ	شوٚ	سوٚ	ږوٚ	ژوٚ	زوٚ
z̠	s̠o	ṣo	šo	so	ẓo	žo	zo
ګوٚ	کوٚ	قوٚ	فوٚ	غوٚ	عوٚ	ظوٚ	طوٚ
go	ko	qo	fo	ğo	ʕo	z̄o	t̠o
یوٚ	ءوٚ	هوٚ	ووٚ	ڼوٚ	نوٚ	موٚ	لوٚ
yo	o	ho	wo	ṇo	no	mo	lo

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوَرکَي (-ْ◌-ۀ)

مَنځ کي

حْـ	چْـ	جْـ	ثْـ	ټْـ	تْـ	پْـ	بْـ
ḥə	čə	jə	θə	ṭə	tə	pə	bə
ړْ	رْ	ذْ	ډْ	دْ	ځْـ	څْـ	خْـ
ṛə	rə	δə	ḍə	də	ǰə	cə	xə
ضْـ	صْـ	ښْـ	شْـ	سْـ	ږْ	ژْ	زْ
z̲	s̲ə	ṣə	šə	sə	ẓə	žə	zə
ګْ	کْ	قْـ	فْـ	غْـ	عْـ	ظْـ	طْـ
gə	kə	qə	fə	ǧə	ʕə	z̄ə	t̲ə
يْـ	ءْ	هْـ	وْ	ڼْـ	نْـ	مْـ	لْـ
yə	ə	hə	wə	ṇə	nə	mə	lə

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاي کې

حۀ	چۀ	جۀ	ثۀ	ټۀ	تۀ	پۀ	بۀ
ḥə	čə	jə	ɵə	ṭə	tə	pə	bə
ړۀ	رۀ	ذۀ	ډۀ	دۀ	ځۀ	څۀ	خۀ
ṛə	rə	δə	ḍə	də	ǰə	cə	xə
ضۀ	صۀ	ښۀ	شۀ	سۀ	ږۀ	ژۀ	زۀ
z̠	s̠ə	ṣə	šə	sə	ẓə	žə	zə
ګۀ	کۀ	قۀ	فۀ	غۀ	عۀ	ظۀ	طۀ
gə	kə	qə	fə	ğə	ʕə	z̄ə	t̠ə
يۀ	ءۀ	هۀ	وۀ	ڼۀ	نۀ	مۀ	لۀ
yə	ə	hə	wə	ṇə	nə	mə	lə

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوَست

غَړيږ توّرئ

۱ـ لَنډ اَلِف (اَ ـــ ـَ ـــ ه)

اَفغان afğān

اَنځوّر anǰur

اَنګوّر angur

مَزَل (ـَـَ) mazal

ستَن (ـَ) stan

وَر (ـَ) war

ستوّنزه stunza

توّبه toba

كوّربه korba

(c) ketabton.com: The Digital Library

لَنډ اَلِف درې بَڼې لرئ

پَیل کې : اَ

مَنځ کې : ◌َ

پای کې : ه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ـ لَنډه يا(ۍ)

ۍره ira

ۍنګوړ ingor

ۍنځَر inǰar

مۍنه mina

هۍله hila

وۍنه wina

سَړۍ (جَمعَ) saṛi

ځۍ ǰi

بياتـۍ byāti

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چیرې یوه عَربۍ کلمه زېر لَرئ نو دَ پَښتو ژَبې پهٔ نوئ لیکدوډ کې به هَم دَ زېر پهٔ بَڼه لیکَل کیږئ لَکه :

اِسلام islām

اِنعام inʕām

اِکرام ikrām، کې چې هَمزه زېر لَرئ اَو

سالِم sālim

عالِم ʕālim

کې چې لام زېر لَرئ، که زېر نه لَرئ بَلکې مده یا وئ نو لَنډه یا به لیکَل کیږئ لَکه :

شَریف šarif

کَریم karim

ایمان ımān

چې عَرَبۍ کې یاګانئ دئ اَو پَښتو کې لَنډه یا وېل کیږئ.

مَده یا : هَغه یا چې مَخکې یې زېر وئ لَکه: شَرِیْفٌ. Šariyf

(c) ketabton.com: The Digital Library

٣ـ لَنډ واو (ۉ)

ۉبۀ ubə

ۉښ uṣ

ۉږد uẓd

سۉر sur

زۉم zum

ړۉند ṛund

ځۉ ǰu

وړۉ wṛu

یۉ yu

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چیرې یَوه عَربۍ کلمه پیښ لَرئ نو دَ پَښتو ژَبۍ پهٔ نوئ لیکدود کې به هَم دَ پیښ پهٔ بڼه لیکَل کیږئ لَکه :

اُخرَوئ uxrawi کې چې هَمزه پیښ لَرئ او

قُران qurān

مُصطَفی musṯafā

کې چې قاف اَو میم پیښ لَرئ، که پیښ نه لَرئ بَلکئ مَده واو وئ نو لَنډ واو به لیکَل کیږئ لَکه :

مَنصور mansṵr

مَعلوم maʕlum کې چې عَرَبۍ کې واوونه دئ اَو پَښتو کې لَنډ واو ویل کیږئ.

مَده واو : هَغه واو چې مَخکې ترې پیښ وئ لَکه : مَعْلُوْمٌ. maʕluwm

(c) ketabton.com: The Digital Library

٤ـ ۋرد اَلِف(ا)

اواز (آواز) āwāz

اش (آش) āš

ارام (آرام) ārām

مار mār

لاس lās

کان kān

لۆبیا lobyā

خَندا xandā

ماما māmā

(c) ketabton.com: The Digital Library

٥ـ ۋږده یا(ې)

ېشېدَل eševdal

ېغ eğ

ېل el

ډېر ḍer

ژېړ žeṛ

ټېل ṭel

شیٔدې šıde

ویٔزې wize

لَمبې lambe

(c) ketabton.com: The Digital Library

٦- ۏړد واو (ۆ)

ۆر (اور) or

ۆړه (اوړه) oẓa

ۆس (اوس) os

کۆر kor

ټۆل ṭol

کۆړ koẓ

راډیۆ rāḍyo

پیښۆ Pišo

زانګۆ Zango

(c) ketabton.com: The Digital Library

٧- زوَرکَي (ــ ْ ــ ۀ)

کْلۍ (ْ) (کلي) kəli

لْږ (ْ) ləẓ

تْر (ْ) tər

وْړۀ oṛə

تۀ tə

زۀ zə

(c) ketabton.com: The Digital Library

تَمرين

لاندې کَلِمې نوې لیکدود ته واړوئ

اوږهٔ	خولهٔ
اومهٔ	موندته
اوبښته	انګار
غښتلي	ارمان
میړني	هیواد
لامبو	انتقام
ښارو	ایسته کول

(c) ketabton.com: The Digital Library

اَ

اَللّٰه يَو دَي.

مُحَمَّد دَ اَللّٰه پيَغَمبَر دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ب

بابا

بابا قُران شَرِيْف وايِيْ

قُران كَرِيْم دَ اَللّٰه كِتاب دَي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پ

پاک

زهٔ خپَل کالیٔ پاک ساتَم

پاکوالَي دَ ایمان یَوه بَرخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ت

تۏره

اَحمَد   تۏره   لَرئ

پهٔ   تۏره   جِهاد   كَوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټ

ټوپَک

زَما ماما ټوپَک لَرئ.

غوټۍ په ټال کې زانګۍ.

ټوکَر له مالوچو جوړیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ث

ثَواب

لمونځ کَوَل ثَواب لَرئ.

کَوثَر دَ ثَواب کارونه کَوئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ج

جِهاد

جِهاد كَوَل فَرض دئ.

جَمال مُجاهِد دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چ

چَمَن

دا چَمَن شِيْن دَي.

چِيْنار دَنګه وَنه ده.

دَ چِيْنې وُبهٔ خوَږې دیْ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح

حَج

حَج کَوَل یَو څَل فَرض دئ

دَ حامِد پلار حاجئ دي

پهٔ کال کښې یَو څَل حَج اَدا

کيږئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خ

خَلک

خَلک پهٔ ژْمیٔ کښې تَودې جامې اَغوٚندیٔ.

پهٔ اَوداسهٔ کښې دَ مَخ پرېمينځَل فَرض دیٔ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څ

څادَر

اَڅَک څادَر لَرئ.

پهٔ څادَر لمۆنځ کَوئ.

دَ مازدیګَر څَلۆر رَکَعته دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځ

ځان

زهٔ خپَل ځان پاک ساتَم.

ځاله کې هَګْې دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د

دؤکان

داوُد دؤکان لَرئ.

ناروّغ دَرمَل خؤرئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډ

ډوډۍ

زهٔ پهٔ بِسمِ اللهِ الرَّحمنِ الرَّحِيم سره دَ ډوډۍ پهٔ خوړَلوٗ پیَل کَوۆم.

سَوئ ډوډۍ خوړَل روٚغتیا ته زیان رَسوئ.

کِتابتوٗن کې ډَول ډَول کِتابوٗنه دئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذ

ذِکر

دَ اَللّٰه ذِکر کوَل ثوَاب لَرئ
ذاکِر پهٔ مَدرَسه کښي لوَست
وایيْ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ر

روژه

دَ رَمَضان پهٔ میاشت کښې روژه

نیوَل فَرض دئ.

توَل مُسْلمانان سَره ورؤنه دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ړ

ړوند

ړوند سړي څهٔ نه وينئ.

زهٔ لهٔ ړاندهٔ سره مرسته کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ز

زَلمي

زَلمي بنۆوَنځۍ ته ځۍ.

زهٔ ۆس لیکَل کوَلَي شَم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژ

ژَمَي

پهٔ ژْمىٔ کښې ساړهٔ وىٔ.

شاهِد ژړَنده لَرىٔ.

زهٔ پهٔ پَښتوٚ ژَبه لیکَل کوَلَي

شَم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ږ

ږیږه

دَ ږیږۍ پرېښوّدَل سُنَت دۍ.

زموږ ښوّوۋنکَي ږیږه لَرۍ.

ږَلْي سَره وۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

س

سَلام

سَلام اَچَوَل سُنَت دیٔ.

بنهٔ هَلک پهٔ لاره کې پهٔ مْشَرانوْ سَلام اَچَویٔ.

سالِم دَ مَسروْر وروْر دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ش

شیډې

غوا شیډې کوئ.

شاکِر شیډې څښئ.

زهٔ دَ اَللّٰه شُکر کَوُم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښ

ښار

دا ښار دَي.

پۀ ښار کښې ګَڼه ګوڼه وی.

ښار کښې لوۍ لوۍ واټونه وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ص

صادِق

صادِق رېښتونَي زده کَوؤنکَي دَي.

صُندوق کې جامې دئ.

صَبر ښهٔ خوي دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ض

ضَرَر

ضَرَر رَسَوَل کْوۆنا لَرۍ.

حَوض کي وۆبهٔ دۍ.

وۆبهٔ دَ ژوۆَند لْپاره ضَروۆرۍ دۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ط

طالِب

زهٔ دَ مَدرَسې زده کَوۆنکَي يَم.

طاهِر بنهٔ طالِب دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ظ

ظُلم

کافِران ظالِمان دئ.

ظریف دَ ظاهِر ورۆر دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ع

عِلم

دَ عِلم زدَکړه فَرض ده.

زهٔ پهٔ مَدرَسه کې عِلم زده کَوُم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غ

غَیرَت

غَنۍ یو غَیرَتۍ مُسْلمان دَي.
هغه لهٔ غرېبانو سَره مرَسته
کَوۍ.
اَفغانیستان لوَړ اَو جَګ
غرونه لَرۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ف

فُرقان

فُرقان دَ قُرآن نۆم دَي.

قُرآن دَ اَللّٰه كِتاب دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ق

قَلَم

دا قَلَم دَي.

زهٔ پهٔ قَلَم لیْکَل کَوۇم.

قاریْ قُرآن لوَلیْ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ک

کابَل

کابَل دَ اَفغانیْستان پلازمېنه ده

مؤږ خپَل کوّر اَو چاپېریال

پاک ساتوْ.

کَوتَره پهٔ هَوا کې اَلوْزیْ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګ

ګولاب

دا دَ ګولاب ګوَل دَي.

پهٔ بَڼ کې رَنګارَنګ ګولونه

شنهٔ دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ل

لار

زهٔ دَ لارۍ پهٔ بنۍ اَرخ حَٔم.

لهٔ لارۍ ضَرَرۍ شیان لَرۍ

کوَل ثَواب لَرۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

م

مۆر

زهٔ دَ خپَلىٔ مۆر خِدمَت کَوۆم.

مۆر پهٔ آَولاد ډېر حَقۆنه لَرىٔ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ن

ناک

ناک خوَږه مېوه ده.

زهٔ خپَل نۀوم لیۀکَلَي شَم.

ننګرَهار دَ آفغانسۀتان یو وَلایَت دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ڼ

بَڼ

دا بَڼ دَي.

پهٔ بَڼ کښې دَ مڼوٚ وَنۍٚ دیٚ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

و

واوره

پهٔ ژمۍ کې واورۍ ۆرۍ
ورَي دَ سپَرلۍ لۆمړي مياشت
ده.
وْرۍ ته خوارهٔ وَرکوَل ثوَاب
لَرۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هـ

هَوا

زَمُوږ هيواد ښه هَوا لَرئ.

زهٔ پهٔ لوَست کې هَڅه کَوُم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ء

اِسلام زمؤږ دیٖن دَي.

مؤږ دَ اِبراهیٖم - عَلَیهِ السَلام- پهٔ مِلَت یؤ.

ما وٚس دَ پَښتوٚ اِملاء زده کَړۍٔ ده.

اِکرام، مَأمؤر، سائِل، لاجِئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ي

يوٚم

يوٚم دَ بْزګَرۍ يَوه آَله ده.

بنوٚوۏنګَي زده کَوۏنکوٚ ته وَينا کَوۍ.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library